

We create chemistry

Verslag burenoverleg BASF Antwerpen, vrijdag 13 september 2019

Aanwezig

Vertegenwoordigers buurt: Paul Cuelenaere, Michiel De Schutter, Pierre Gabriëls, Martin Groffen, Henk Hazenberg, Guy Leys, Thomas Meylaerts, Jan Prop, Marja Roodsant, Teus Slagboom, Nicole Uytterhoeven, Jorn Van de Cloot, Kris Van der Maat, Ad Van Dongen

Vertegenwoordigers BASF: Philippe Alluyn, Johan de Hoog, Wouter De Geest, Erik Drijvers, Jens Floré, Jan Remeysen, Sabine Rys

Verontschuldigd: Ward Adriaenssens, Rik Baeten, Fanny Heyndrickx, Vic Kil, Kathleen Quick, Dirk Rombouts, Marco Sebrechts, Liesbeth Sleymer, Paula Slooven, Marc Snijders, Gerard Van den Bergh, Nathalie Van Pul, Wino Wammes

Korte inhoud

- Wijzigingen in samenstelling
[Lees meer.](#)
- Luchtemissies
[Lees meer.](#)
- Activiteiten steamcracker & tankpark
[Lees meer](#)
- BASF in de media
[Lees meer](#)
- Varia
[Lees meer.](#)
- Walking dinner
[Lees meer.](#)

Wijzigingen in samenstelling

- Wouter De Geest stelde met veel trots en genoegen zijn opvolger, Jan Remeysen, voor. Jan Remeysen wordt van af 1 januari 2020 de nieuwe CEO van BASF Antwerpen. Jan Remeysen stelde zichzelf kort voor:
Dhr. Remeysen is begonnen op BASF als “hoofd milieudienst, veiligheidsdienst, energiebeleid en communicatiedienst”. Deze functie was de ideale manier om de Antwerpse site te leren kennen. Zo heeft hij ook het ontstaan van de burenrraad nog meegemaakt. Vanaf 2005 ging Dhr. Remeysen aan de slag binnen de productieomgeving, in het bijzonder op de afdeling polyamides en voorproducten. Daarna volgde een delegatie van 4,5 jaar naar Ludwigshafen. Tijdens deze delegatie werd er veel gereisd naar andere BASF-productiesites. Sinds 2014 is Dhr. Remeysen hoofd van een andere productieafdeling, namelijk isocyanaten. Nu is het tijd voor de volgende stap om als CEO aan de slag te gaan. Buiten BASF zetelt hij ook in de Raad van Bestuur van Elba, een joint venture met Shell in Nederland die instaat voor de productie van propyleenoxide. Dhr. Remeysen is woonachtig in Stabroek maar oorspronkelijk afkomstig van Merksplas. Hij heeft chemie gestudeerd, is getrouwd en heeft drie kinderen.
- **Martin Groffen** heeft intussen twee vergaderingen bijgewoond en is dus nu vast lid.
- Vorige keer hebben drie nieuwe mensen zich aangemeld. Na het bijwonen van twee vergaderingen kunnen zij vast lid worden.
 - o **Vic Kil**, uit Ossendrecht kon niet aanwezig zijn
 - o **Henk Hazenberg**, uit Hoogerheide
 - o **Nicole Uytterhoeven**, uit Stabroek

Luchtemissies

Johan de Hoog, hoofd milieudienst en lid van het burenoverleg, gaf eerst een algemene toelichting over luchtemissies.

Voorstelling

Johan de Hoog heeft gedoctoreerd in de chemie en heeft in zijn onderzoek de lucht in Zuid-Afrika geanalyseerd. Hij is daarna begonnen op de milieudienst van BASF, werkte even in productie, en is nu hoofd van de milieudienst. De BASF milieudienst telt 13 mensen. Een aantal zijn vakspecialisten (bijvoorbeeld in lucht, water, bodem), en de helft van het team

werkt aan rapporteringen (vb. van metingen aan de overheid, afvalbeheer,...). Een aantal basisbegrippen over lucht zijn van belang voor de verdere toelichting:

- Emissie = uitstoot (vb. rookpluim uit een schouw)
- Dispersie = voortbeweging van emissie in de lucht = verspreiding
- Immissie = als de lucht beneden komt = de luchtkwaliteit = wat wij ontvangen van de emissie.

Atmosfeer/lucht

De atmosfeer is eigenlijk maar een hele dunne laag rond de aarde. Die atmosfeer moeten we dus goed opvolgen en de luchtkwaliteit bewaren. De atmosfeer is opgebouwd uit verschillende lagen. Wij zitten in de troposfeer en daarboven ligt de stratosfeer.

De samenstelling van onze lucht is ongeveer als volgt:

- 78,084% is stikstof,
- ongeveer 20,947% is zuurstof.
- Alle parameters die erna komen (vb. CO₂, Argon,...) zijn veel kleiner. Maar zelfs een kleine hoeveelheid, vb. 0,033% CO₂ is heel weinig, kan toch impact hebben omdat de laag rond de aarde zo dun is.

Overheidsbeleid

Het beleid in Vlaanderen, Nederland en de EU is ongeveer hetzelfde. Europa stelt doelstellingen en richtlijnen rond luchtkwaliteit die zich dan in Vlaanderen en Nederland omzetten in regelgeving. Voorbeelden van zo'n regels zijn productnormen, emissiegrenswaarden, verplichte emissiemetingen op schouwen, emissierapportering, periodieke controles/inspecties door overheid,....

Emissie

Er zijn verschillende bronnen van uitstoot:

- Natuurlijk, vb. wind die stof doet opwaaien, bliksem en UV-reacties, oxidatie van zwavelhoudende gassen, vulkanen, anaërobe gisting en andere bioprocessen, vegetatie.
- Antropogene bronnen, vb. verbrandingsprocessen, specifieke producten en processen

Luchtverontreiniging kan ook gezuiverd worden door natuurlijke bronnen, vb. regen, maar ook door antropogene bronnen, zoals technieken die we toepassen om lucht te zuiveren.

Er zijn een reeks gangbare emissieparameters en rapporteringsprocessen. Er zijn dan ook een heel aantal diensten die rapporteringen verwachten, zoals de Vlaamse Milieumaatschappij VMM, het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en milieu (RIVM) of een Europese instantie

Trends in de rapportering tonen aan dat er steeds minder uitstoot is. Voor de Antwerpse BASF-site (= inclusief de andere partners op de site) zien wij dezelfde trend. Er is steeds minder emissie, en we blijven zoeken naar manieren om de emissie te verminderen. Broeikasgassen bijvoorbeeld, zoals lachgas, zijn zeer sterk gereduceerd dankzij katalysatoren in de zureninstallaties die ontwikkeld zijn op BASF. Dankzij deze verbetering heeft België toen de Kyoto-doelstelling gehaald.

Immissie

Er zijn enkele effecten van uitstoot op de immissie:

- Zure regen & vermisting (tast vb. gebouwen en beelden aan)
- Broeikas-effect; warmte blijft gecapteerd in de atmosfeer en daardoor krijgen we opwarming van de aarde
- Gat in de ozonlaag; de ozonlaag capteert een deel van de zonnestrallen, zodat die minder tot bij ons komen.
- Zomersmog en wintersmog
- Binnenlucht niet onderschatten: we zitten een groot deel van onze tijd binnen. Het is enorm belangrijk om woningen steeds goed te verluchten.
- In beeld: verkeersaders zijn van belangrijke invloed. Je merkt wel dat er minder mensen last hebben van fijn stof in de longen. Dit geeft aan dat de luchtkwaliteit wel verbetert, maar dat het probleem niet volledig is opgelost. Voor stikstofdioxide zit er veel rond de wegen, terwijl ozon en NOx vooral op het platteland is en een omgekeerd effect tonen. Dat heeft veel met atmosfeerchemie te maken.

Luchtkwaliteit op en rond BASF

Johan de Hoog ging dieper in op het milieueffectenrapport van de BASF-site. Erkende deskundigen bepalen de impact van actuele en geplande emissies volgens voorgeschreven richtlijnen. In het milieueffectenrapport voor de volledige site (ook derden) bepalen zij wat de impact is binnen 10 km van de site

Enkele belangrijke conclusies aangaande lucht:

- NO_x, SO₂ en stof zijn significant bevonden -zoals dat in heel Vlaanderen en Nederland is- maar de bijdragen van BASF veroorzaken geen normoverschrijdingen.
- De berekende concentraties aan geurstoffen in de omgeving liggen ver onder de geurdrempelwaarden
- Geen significante negatieve effecten in de omliggende natuurgebieden wat bijdrage aan vb. verzuring betreft.
- De reeds toegepaste milderende maatregelen op de BASF-site zijn in overeenstemming met de gangbare milieuzorgprincipes en steunen op de principes van preventie, reductie, recyclage en/of valorisatie. Waar nuttig of nodig worden bijkomend 'end-of-pipe' maatregelen toegepast. Bij de keuze van emissiereducerende maatregelen voor lucht wordt rekening gehouden met discipline overschrijdende effecten.

Fakkelincident 31/08

Er zijn ook meetposten van VMM en RIVM in de omgeving rondom BASF. Op die websites kan je dus zien hoe het gesteld is met de luchtkwaliteit. We hebben in het bijzonder gekeken naar de data van het fakkelincident. Daar is te zien dat er geen afwijkende metingen zijn, ook niet de dag erna

Ook onze interne, gespecialiseerde experts van brandweer en labo hebben metingen en analyses uitgevoerd. De metingen bevestigen lage concentraties voor stoffen in de omgevingslucht: er zijn op geen enkel moment afwijkende waarden waargenomen. De brandweer heeft de metingen uitgevoerd op verschillende plaatsen in de ruime omgeving met gespecialiseerde toestellen en ook luchtstalen naar het labo gestuurd. De resultaten worden in alle onpartijdigheid bekomen met daarvoor geschikte, gecontroleerde en statistisch onderbouwde meetmethodes. Gezien de resultaten van bedrijfsmetingen, en de metingen van de Vlaamse Milieumaatschappij en haar Nederlandse tegenhanger (RIVM), en het Europese Milieuagentschap, worden er geen effecten op lange termijn voor gezondheid en natuur verwacht.

Vragen:

- In Nederlands is er vaak sprake van turf. Turf kan ook een emissiebron zijn.
- Roetontwikkeling die met het oog waarneembaar is, is niet te vinden in de metingen. Hoe komt dat? Omdat vanaf het moment dat de lucht neerdaalt vanaf de hoge fakkels van 150 meter, er al een enorme verdunning is geweest en er geen schade meer mogelijk is.

Activiteiten steamcracker & tankpark

Philippe Alluyn, vicepresident van Petrochemicals & Derivates, en Jens Floré, toenmalig productiemanager van de steamcracker, gaven een toelichting over de activiteiten van de steamcracker en over het fakkelincident van 31 augustus.

Introductie

Zij begonnen hun toelichting met een welgemeende verontschuldiging vanwege BASF voor de overlast. BASF zal er alles aan doen om dergelijke situatie niet meer te laten voorvallen.

Voorstelling steamcracker-installatie en terugblik shutdown

Er zijn dankzij de steamcracker een aantal belangrijke toepassingen in ons dagelijkse leven, zoals kunststoffen, acrylaten (verf en lijm), PET-flessen, polyester (voor de kledingindustrie), schuimen voor matrassen en schoenzolen,...

In mei-juni 2019 voerden we het zes-jaarlijkse onderhoud van de installatie uit. Het is verplicht om periodiek wettelijke inspecties te laten uitvoeren. Daarnaast is een dergelijke afstelling ook een belangrijk moment om onderhoudstaken uit te voeren, installatie-onderdelen uit te wisselen en te reinigen, en projectwerk en veranderingswerken door te voeren. Dit kunnen bijvoorbeeld projecten zijn met veiligheidsaspecten, van economische aard of in het kader van digitalisering.

De afstelling heeft de duurtijd lichtjes overschreden door extra werk aan één van de turbines, maar is zeer goed gegaan wat veiligheid betreft. Er was een zeer lage ongevalfrequentie en er waren nauwelijks lekkages of blootstellingen aan producten. Ook voor de omgeving zijn er veel inspanningen geleverd om het fakkelen tot een minimum te beperken. De burenliden bevestigden inderdaad dat er zeer weinig impact was.

Fakkelincident 31 augustus

Door een verlies van LPG-voeding vanuit het tankpark naar de steamcracker, viel de installatie uit. Daardoor moest er gefakkeld worden. Bij het fakkel-verbrandingsproces is het belangrijk om stoom toe te voegen om rookontwikkeling te vermijden. Stoom wordt via een verdeelring met vertakkingen rondom de fakkelkop ontspannen. De onderdruk die hierdoor ontstaat zorgt voor een lokaal aanzuigeffect, waarbij extra lucht wordt aangezogen. Extra lucht nabij de vlam zorgt voor een volledig opbranden van alle C-deeltjes (= roetdeeltjes). Als er dus te weinig stoom is, blijven er wel nog roetdeeltjes over en is er dus roetvorming.

Normaal gezien voorziet de steamcracker zelf in haar stoom. Als er een storing is valt de steamcracker terug op het stoomnetwerk op de site. Dat wordt grotendeels bevoorrad door de STEG-installatie. Daarnaast wordt het netwerk bevoorrad door andere bedrijven op de site. Er was echter op dat ogenblik een stoomtekort door de geplande shutdown van de STEG-installatie, en door een uitval van de andere stoomproducten op de site als gevolg van de steamcracker-uitval. Daardoor was er gedurende twee uur onvoldoende stoom ter beschikking om roetloos te kunnen fakkelen.

We willen een dergelijk scenario in de toekomst maximaal vermijden. Technisch gezien is het onmogelijk om volledig roetloos te werken: er zijn minimaal 30 minuten rookontwikkeling nodig. Langdurige rookvorming echter willen we niet meer hebben op BASF. Daarom doen we onderzoek naar bijkomende zekerstelling van LPG-voeding naar de steamcracker zodat een gelijkaardige storing niet meer kan voorvallen. Ook nemen we maatregelen om de stoombeschikbaarheid te verbeteren:

- Optimalisatie regelingen op stoomnetten
- Bijkomend zekerstellen dat stoom-producerende bedrijven onafhankelijk kunnen blijven draaien (en stoom produceren) wanneer de steamcracker een storing heeft
- Stoom op fakkel heeft prioriteit op het heropstarten van de steamcracker.

Fakkelactiviteit tankpark

Op het tankpark van BASF heeft er zich een technisch defect van een compressor voorgedaan. Die compressor is naar de leverancier gebracht voor herstel, maar het vraagt helaas enige tijd eer het juiste materiaal aangeleverd is en de compressor terug operationeel is. Dat betekent dat er tot half oktober fakkelactiviteit mogelijk is. Uiteraard excuseren we ons voor overlast die hierdoor kan ontstaan, maar we doen er alles aan om de hinder zoveel mogelijk te beperken. Op onze website zorgen we voor updates en nieuwe informatie van zodra we daarover beschikken.

BASF in de media

BASF is de afgelopen maanden weer in de media gekomen.

Allereerst was er **financieel nieuws**. De BASF-groep bracht een winstwaarschuwing uit en gaf aan een herstructurering door te voeren. We hebben met andere woorden aangekondigd dat de jaarwinst beduidend lager zal uitvallen dan gehoopt. De bedrijfswinst zal met ongeveer 30% zakken. Dit nieuws kwam in de media niet geheel onverwacht, aangezien we kort daarvoor bekend maakten dat er 6000 jobs geschrapt zullen worden tegen 2021. Wat zijn de oorzaken van deze berichtgevingen? Voornamelijk de problemen met de wereldeconomie. Door de handelsoorlog tussen China en de VS en de Brexit-discussies nemen industriële spelers minder grondstoffen af van chemiebedrijven. Ook een aantal sectoren waar we afhankelijk van zijn voor onze export zoals de auto-industrie, de bouw, elektronica en farma, hebben een klap gekregen door de handelsoorlog en de Brexit. Bovendien zijn in de Verenigde Staten onze landbouwproducten en gewasbeschermingsproducten een belangrijk onderdeel. Daar zijn slechtere weersomstandigheden geweest. Antwerpen dient voor veel andere sites binnen de herstructurering als model, en hier zullen weinig tot geen jobs verdwijnen. Natuurlijk merken wij ook wel mindere resultaten en een lagere bezettingsgraad. Desondanks is er ook goed nieuws. De voorbije maanden steeg het aantal jobs in de Belgische chemie, en werd er meer geld gestoken in onderzoek en ontwikkeling.

In mei schreef een milieuorganisatie in Duitsland dat veel chemische bedrijven de wetgeving over veiligheid van producten niet respecteren, de zogenaamde **REACH wetgeving**. Het is echter zo dat wij steeds conform de REACH regulering werken en gewerkt hebben. Echter is de wetgeving sinds kort gewijzigd waardoor er bijkomende informatie nodig is. ECHA, het Europees agentschap voor chemische stoffen, heeft nog niet gespecificeerd om welke informatie het precies gaat, dus we kunnen één dossier niet aanvullen. BASF is al jaren mee vertegenwoordigd in consortia die overleggen met ECHA wat er dan precies nodig is. Die beperkte leegte in één dossier waarover nog beslist moet worden heeft de milieuorganisatie dan gezien als 'niet conform de wet handelen'. Dat is uiteraard niet correct.

BASF en AP Hogeschool pakken als eerste uit met een **volwaardige bacheloropleiding werkplekieren en studeren**. In het secundair onderwijs volgen nu al zo'n 1026 leerlingen een opleiding in het systeem duaal leren. Vanaf september kunnen jongeren dus ook een bachelor-diploma halen. Het gaat niet toevallig om elektromechanica, een knelpuntberoep. Werkplekieren biedt een belangrijk antwoord op de snel veranderende arbeidsmarkt. Studenten zullen één derde van hun studie doorbrengen op de werkvloer van BASF.

In juni kwam er in de media dat BASF een product, **DEA of diethylamine** geleverd zou hebben dat uiteindelijk tot gifgas in Syrië zou verwerkt zijn. Dit is echter absoluut niet correct. BASF produceert en verkoopt chemicaliën steeds in overeenstemming met de nationale en

internationale wetgeving. Wij hebben ook interne technologische controlesystemen ingevoerd die zo'n producten automatisch tegenhouden en aftoetsen aan de bestaande wetten.

Daarnaast ook nog een bericht over onze inspanningen voor **fietsveiligheid**. Het televisieprogramma 'Kijk uit!' kwam de BASF-fietsopleiding filmen. Presentatrice Sofie Lenaerts nam enthousiast deel aan de oefeningen. Het programma werd op 1 juni om 18u. uitgezonden op één.

Tot slot verschenen we ook op ATV. Tijdens de warme zomer deden we namelijk een veelheid aan **inspanningen om te verkoelen**, zoals werkpakken met koelelementen dragen en ijsjes uitdelen aan onze medewerkers.

Varia

- De volgende samenkomst is op vrijdag 22 november;
- Een open vraag; hoe is het gesteld met de fietsveiligheid? De burenliden geven aan dat er weinig problemen zijn. Dat toont aan dat de inspanningen die we leveren naar fietsveiligheid baten.
- We deelden in augustus een bericht over werken aan een hoogspanningsmast door Elia waardoor één rijstrook van de Scheldelaan in de richting van de Noordlandbrug is afgezet. Die werken zijn intussen afgerond. In Stabroek was er wel een dodelijk ongeval naar aanleiding van werken door Elia op een andere plaats.
- De voetgangersbrug over de Scheldelaan zal worden afgebroken in het weekend van 28 en 29 september. Daardoor zal de Scheldelaan voor autoverkeer in beide richtingen afgesloten zijn.

Walking dinner

Dit verslag wordt verdeeld aan alle leden van het burenoverleg en wordt gepubliceerd op de burenpagina van de website van BASF: www.basf.be/buren.